

Princ Tomáš:

Žitý prostor dětí z Cikánské osady pod Letanovským mlýnem

Tomáš Princ se ve své bakalářské práci věnuje žitému prostoru dětí z Cikánské osady pod Letanovským mlýnem. Na straně 29 popisuje příhodu, která ho k zájmu o toto téma přivedla. Z cesty do osady i z osady jsou za slunečních dní vidět Vysoké Tatry. Tomáš se při pohledu na „dechberoucí“ panorama Vysokých Tater zeptal jednoho dítěte z osady, zda tam někdy bylo. Dítě však otázku vztáhlo na vesnici, která ležela hned za polem. Cílem práce tak bylo zachytit prostor, v němž se děti pohybují a snaha porozumět tomu, jak tento prostor vnímají.

Tomáš Princ načel pro svůj záměr relevantní teoretickou literaturu a zvolil vhodné výzkumné metody. Rozsah zvládnuté literatury je nadstandardní – jedná se přitom o literaturu různých vědních oborů, velkou část tvoří zahraniční publikace. Způsob analýzy sebraných dat, třídění textu, položené akcenty přitom ukazují, že si teoretické ukotvení osvojil do té míry, že je dokáže aplikovat. Velmi přitom oceňuji kritický přístup, který uplatňuje nejen vůči použitým metodám, ale dokáže přiznat a uvědomit si nedostatky při realizaci svého vlastního výzkumu. Autor vhodně uvádí čtenáře k vlastnímu tématu, práce je čtivá, autor citlivě vybírá obrazovou dokumentaci, která se tak stává vlastní součástí textu.

Přesto je pro mě výsledný text trochu zklamáním. Zdá se mi, že v teoretické části se autor trochu příliš snažil dát práci „akademický punc“. Cituje velké množství literatury, a ačkoliv čtenář pobere, co chtěl asi autor říct (totiž odlišit geometrické a žité pojmání světa), výklad je trochu nedotažený. Na jedné straně lze snad ocenit, když autor píše o Husserlovi, Heideggerovi, Patočkovi, na druhou stranu je tato fenomenologická perspektiva představená jen velmi plitce a navíc často zprostředkovaně přes další autory. Způsob citování, kdy autor neuvádí stránku knihy, ale odkazuje vždy jen na knihu jako celek, považuji v tomto případě za matoucí. Autor měl teoretické ukotvení lépe vztáhnout k vlastnímu výzkumu a promyslet ho s ohledem na záměr vlastní práce. Totéž platí i pro část, kde autor čtenáře seznamuje s metodologickými problémy při práci s dětmi a posléze s „kulturou romských osad“. Je samozřejmé, že obě oblasti jsou velmi rozsáhlé, aby je autor seriózně pro tento text zpracoval.

Zdá se mi však, že své získané znalosti mohl čtenáři zprostředkovat účelněji. Minimálně by se měl autor vyrovnat s tím, proč má v názvu „Cikánská osada pod Letanovským mlýnem“, v textu však píše o „Rómech“. Někdy autor mluví o etnicitě, jindy o kultuře romských osad nebo o sociálním vyloučení (neuvědomovaně o konceptu chudoby). V samotném textu se pak při interpretaci „Rómů“ autor opírá zejména o diplomovou práci Vojtěcha Pelikána, kritické zhodnocení jeho přístupu však chybí.

Samotná analýza dat začíná reflexí vlastního „příchodu do osady“. Tato část nepostrádá kouzlo okamžiku a lze se v ní dočíst pro výzkum relevantní fakta. Jakkoliv může být volba tohoto postupu relevantní, měla by být vysvětlená a vedená nějakým jasným metodickým postupem a cílem. To však bohužel v tomto případě není a nelze ji pak ani považovat za důkladnou etnografii místa. Zavádějící je i deklarované zúčastněné pozorování. Analýza mentálních map a fotografií je provedena citlivě a kriticky vzhledem k sebranému materiálu. Je správné, že tato analýza představuje největší část bakalářské práce, autor zde však téměř neužívá odkazy k odborné literatuře, která by umožnila jednotlivé interpretace lépe podložit. Jakkoliv jsou velmi dobře vybrané ilustrativní obrázky pro analýzu, lépe mohla být zvládnuta grafická podoba textu. (Popisky pod obrázky občas přecházejí na další stranu a text je tak nepřehledný.) Nevhodně také působí velmi často se opakující „přiznání“ autora, že neví, co autor fotografie nebo obrázku zamýšlel, protože jej nestačil kontaktovat. Jakkoliv je terén cikánské osady poměrně komplikovaný a v případě dětí jako informátorů není snadné je dosáhnout, měl vzít autor tuto skutečnost v úvahu při designu výzkumu nebo prostě být v terénu déle.

I přes tyto výtky považuji práci za zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne 15.března 2011

Mgr. Ondřej Skripnik Ph.D.